ספרות עזר · אנציקלופדיות · שדי חמד

שדי חמד אסיפת דינים
מערכת יין נסך

רבי חיים חזקיהו מדיני

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

שדי חמד אסיפת דינים מערכת יין נסך

רבי חיים חזקיהו מדיני

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/שדי-חמד-אסיפת-דינים-מערכת-יין-נסך/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

מערכת יין נסך 4
סימן א 4
סימן ב 6
מפתחות מערכת יין נסך 17

מערכת יין נסך

סימן א

יין גפן הנעשה מצימוקים היינו שחותכין הצימוקים דק דק ושופכין עליהן רותחין מכלי ראשון נסתפק השואל אם אוסרין במגע לעכו"ם דהנה ביו"ד סי' קכ"ג סעיף ג' קיימא לן דמבושל אין בו משום מגע עכו"ם ומבואר בבית יוסף ושפתי כהן דדוקא שיתמעט ממדתו על ידי רתיחה ואם כן בנדון דידן דאין מתמעט לא הוי מבושל ודינו כיין צימוקים שכתב הרמ"א שם בסעיף י"א דאוסר מגע עכו"ם או אפשר כיון דצמוקים אלו מעולם לא היו יין והם יבשים ממש ובשפיכת הרותחים מתרככים ויוצא יין גפן מהם אפשר שזה השפיכה כבישול ממש יחשב ולא נאסר במגע ואף שזה יין גפן ממש לקידוש ולהבדלה ולברכה זה לא שייך למגע כמו במבושל ממש עכ"ד השואל נר"ו והנה לכאורה כיון דפשיטא ליה דהיין גפן מהצימוקים הנ"ל חשוב לברכה הרי אם כן דברי השפתי כהן ביו"ד שם ס"ק כ"ג קרו בחיל דיש בו משום מגע דכללא כייל לן דמוכח באשר"י ושאר פוסקים דכל דמברך בורא פרי הגפן יש בו משום מגע עכו"ם איברא דקשה ממבושל דאין בו משום מגע אף על גב דמברכין עליו בורא פרי הגפן (עיין בא"ח ריש סי' ר"ב) ואין לומר דיין מבושל שמברכים בורא פרי הגפן היינו בשלא נתמעט ממדתו דבזה אוסר מגע דסתמיות דברי הפוסקים מורה דגם כשנתמעט מברך בורא פרי הגפן וכן כתב בפי' הרב מגן אברהם שם סק"ב דאף שאינו נאסר משום יין נסך מברכים בורא פרי הגפן (והיינו כשנתמעט ע"י הרתיחה) ומצאתי להרב כרם שלמה שם בסי' קכ"ג שהקשה כן על דברי השפתי כהן והעלה בצ"ע:

ובנדון דידן אומר אני כיון שמפורש בסי' ר"ב סעיף י"א דאם משך המים והבדילם מהצמוקים הוה ליה יין גמור לכולי עלמא (עיין במגן אברהם שם דכתב דמשך לאו דוקא אלא רוצה לומר דאין כונתו לאכול הצימוקים ובודאי דזהו דעת הרב שפתי כהן גם כן דאי לא תימא הכי קשו דבריו אהדדי מס"ק כ"ג לס"ק כ"ד לענין המשכה וכן כתב הגאון ב"מ ביו"ד שם אבל אין כן דעת מרן חיד"א אלא דבצמוקים נמי בעי המשכה עיין בברכי יוסף א"ח סי' ר"ב ובמחזיק ברכה סי' רע"ב אות ב' ושיורי ברכה יו"ד סי' קכ"ג אות י"ב שהאריך בזה) ומפורש שם דדין זה הוא בין למי שריית הצימוקים ובין למי בישולם אם כן אין מקום להסתפק עוד בנדון שאלה הנ"ל דממה נפשך אם הרותחין ששופכין עליהן פועלים בהצמוקים כאילו מבשלים אותם אם כן הרי הם בכלל מי בישול של צמוקים שהם יין גמור לברכה והוא הדין למגע דבודאי אין באים למדת נתמעט ממדתו שדברו הפוסקים במבושל ואם אין הרותחים פועלים בהצמוקים לבשלם א"כ הרי הם

כיין צימוקים דעלמא דיש בהם משום מגע עכו"ם ומה שכ' השואל דכיון דלא היו יין מעולם לא בעינן שיתמעט וכו' אין דבריו נראין כי לעניות דעתי נראה דאין לו דמיון ליין מבושל שדברו בש"ס ופוסקים דכיון דמתחלה היה יין גמור ושוב נתבשל אין דרך לנסך יין כזה ולכן אם אחר שנדחה מלהיות ראוי לנסך נגע בו אינו אוסר. אבל צמוקים הנ"ל הרי ע"י שפיכת הרותחין הוא שנעשה יין. ולא היה להם אח"כ שום דבר המונעם מלהיות מתנסך ומה לי יין צימוקים שנעשה על ידי מים צוננים ומה לי יין צמוקים שנעשה על ידי מים רותחים כן נראה לעניות דעתי פשוט:

והנה בדברי הרא"ש שרמז הגאון שפתי כהן (והם בפרק ו' דבבא בתרא סי' ט') הובא דעת הר"א אב"ד שאין מגע אוסר בתמד אלא הראוי לברך עליו בורא פרי הגפן והראב"ד היה אומר כיון שהתמד משובח לשתיה מיחלף ביין גמור ואי להתיר מגע עכו"ם. ועוד כיון שמשובח לשתיה יש לחוש שמא מנסכין בו וכו' וגם הרר"י שהביא שם נשתמש בסברא זו שלא להתיר במגע עכו"ם אלא מה שגרוע מאד שאינו ראוי לשתיה וכו' עי"ש ובטור סי' קכ"ג. וביין צמוקים הנ"ל דראויים לברך בורא פרי הגפן וגם משובח לשתיה וגם אינו ברור לנו שאין דרכם לנסך בזה אם כן יש לאסור מגע עכו"ם ואף דבמבושל קיימא לן דאין בו משום מגע אין ללמוד ממנו שמפורש היתרו בש"ס מאיזה טעם שיהיה או משום שאין דרכם לנסך או משום דלא שכיח כל כך ליין צמוקים הנ"ל להתיר דשמא דרכם לנסך וגם הרי הוא משובח לשתיה משא"כ במבושל עד שנתמעט ממדתו אינו משובח לשתיה ואפשר דמפני שאינו משובח לשתיה חשיב מילתא דלא שכיח אבל היין צמוקים הנ"ל הוא משובח לשתיה וחשיב מידי דשכיח סוף דבר לפי עניות דעתי יש לאסור בו מגע עכו"ם. והנה השואל הנ"ל השיב על דברי (ואעתיק לשונו והמעיין יבחר כי אין לי זמן פנוי להאריך בזה) וז"ל על דבר הצמוקים אין נוח לי דעתו בזה שכתב כיון שחשוב לברכה ודאי יש בו משום מגע עכו"ם זה אינו והראיה ממבושל בסי' ר"ב ובמגן אברהם סק"ב. ובאמת הכלל דכייל הרב שפתי כהן אינו כלל רק לאפוקי מדברים הקודמים כמו מי בוסר. וגם יין גפן מזוג יותר מששה חלקים וכיוצא בזה יש הרבה פוסקים שסוברים שמברכין שהכל כמבואר בסי' ר"ב ומובא בשערי תשובה סק"ד. ואף על פי כן יש בו משום מגע לכמה פוסקים משום דמיחלף (אין מזה סתירה לכלל השפתי כהן דכלליה היינו דכל דמברך בורא פרי הגפן יש בו משום מגע כמו שכתוב בהרא"ש שרמז הש"ך הנ"ל) לכן כייל השפתי כהן לרווחא דמילתא כיון שמברך הגפן בודאי יש בו משום מגע לכל הדעות. אבל זה הכלל לא קאי על מבושל כי זה יצא מן הכלל ללמד על כל דבר שהוא מבושל שאין בו משום מגע עגון אם יבשל ענבים בקדרה בתנור וירתיח הרבה

ודאי אין בו משום מגע והסברא נותנת לזה כי ההיתר של מבושל הוא משום מילתא דלא שכיחא כמו שכתבו בבית יוסף ופוסקים אם כן גם זה לא שכיחא שיבשלו ענבים לעשות מהם יין גפן. והסברא שכותב רומע"ל דאחר שנעשה יין גפן לא היה להם דבר המונעם מלהתנסך וכו' וזה פשוט עד כאן לדעתי אינו פשוט כלל ונהפך הוא אם הבשול מפקיע יין גפן ממש מאיסור מגע לא יפקיע את עצמו שלא יבא לידי איסור מקל וחומר ובאמת הסברא נותנת לזה שהוא מילתא דלא שכיח שיבשלו ענבים או אפילו צמוקים בקדירה לעשות מהם יין גפן ובמילתא דלא שכיח לא גזרו כנ"ל ולהרמב"ם משום דלא ראו לנסך גם זה לא ראוי לנסך ומהברכה אין שום ראיה וכלל דהש"ך רק לרווחא דמילתא כן נראה לי ועוד יש לי ראיות ברורות אבל מפני שקשה הכתב וכו' עכ"ל יצ"ו:

סימן ב

בדבר רפואה בדברים האסורים חולה שתלוי רפואתו ביין מובא בחכמת אדם כלל פ"ח כי גם יין נסך בזה"ז **מותר** לשתות במקום סכנת נפשות ואם החולה רוצה להחמיר על עצמו פסק שיאמרו לו שדעת רוב הפוסקים להתיר בזמן הזה ובכן באתי לבקש מזור למחלתי האנושה זה יותר משבע שנים אשר נחלתי במחלת חלושי העצבים והעורקים ונעדר ממנו השינה וגורם כאב הראש ומחלת לב וכל סמי מרפא לא הועילו וכל הרופאים צוו עלי לבל אלך אליבא רקניא ולשתות יום יום יין ישן משובח ואין בנמצא פה יין כשר ועבודה רבה עמוסה עלי לבלות כל היום בבית המטבחיים על הקור ובבואי לביתי עיף ויגע ומחלתי לא יתן מרגוע לנפשי ושינתי נדדה ממני והנני מטופל בבנים ובנות שהגיעו לפרקן ואין לי וכו' ואם חלילה אפול על ערש דוי יתמו בני ביתי ברעב. ועם כל המומחים הכירו במחלתי וגם אנכי אדע בעצמי שזו רפואתי, האוכל להשען על זה לשתות סתם יינם וסהדי במרומים כי לא לתאוה כי אם משום סכנת נפשות והנני מרגיש כי אפסו כחפי מעט מעט. אוי לי מה יאמרו הבריות על זה הלא שו"ב אנכי וההמוניים אשר לא ידונו לכף זכות בהוודע להם יתנוני לבוגד בדת ח"ו על כן נאלצתי להעיז פני לבקש על נפשי לפני כת"ר אולי ימצא לתמכני ובהיותי שו"ב בעיר פ' התירו לשו"ב אחד לבלוע חתיכות שומן חזיר על פי דברי הרופאים והתירו לינק חלב מדדי אשה. אשען על אהבתו לכל אדם כי יכיר את שברי ויבחין כי לא באתי חלילה להוליכו שולל ולא יתנני לקלי הדעת לבקש התרה באיסור חמור הן רק את חיי הגוף וחיי נפש ולהיות נקי מה' ומישראל אלו תורף דברי השואל:

והנה בסתם יינם בזה"ז לחולה שאין בו סכנה מתבאר מדברי הרשב"א בתורת הבית ד' פ"ט ומדברי הרא"ה בבדק הבית שם ד' פ"ח ומתשו' הרשב"א שהביא מרן הב"י בסי'

קנ"ג (לענין מרחץ בסתם יינם) ומדברי הר"ן בפרק אין מעמידין דאסור ולא דמי לבשולי עכו"ם דמותר כיעי"ש ומכל זה השיג הרב מטה אהרן בח"א סי' נ"ו ד' ק"מ ע"ג על מה שכתב הרב יד אהרן בסי' שכ"ח דיין בזה"ז פשוט דמותר לחולה שאין בו סכנה כיון שבזה"ז הוא מדרבנן ולא גרע מבשולי עכו"ם וכו' דנעלם ממנו דברי הפוסקים הנ"ל וגם דברי הרמ"א ביו"ד סי' קנ"ו (צ"ל קנ"ה ס"ג) דאסור בשתיה עי"ש וכן יש לדקדק מדברי רש"ל בים של שלמה פרק כל הבשר סי' ק"ב דאין להתיר איסור אכילה דרבנן לחולה שאב"ס שהביא מה שכתב הרשב"א דחלב אשה אסור לבשל בבשר משום מראית עין ואם נפל לקדרה בטל ואין צריך שיעור וסיים על זה ומכל מקום נראה דאם לרפואה שרי אפילו אין בו סכנה כלל מאחר דאין בו איסור כלל אלא משום מראית עין עכ"ל דמשמע שדבר שאסור מדרבנן מן הדין ולא משום מראית עין אינו מותר לחולה שאין בו סכנה ואם כך בשאר איסורין דרבנן כל שכן בסתם יינם דחמיר משאר איסורין דרבנן כנודע ועיין לרב"א באסיפת זקנים לב"ב בפרק המוכר את הספינה ד' פ"ז אמתני' דהמוכר יין ושמן הרכינה ומיצה וכו' (הבאתי בקונטריס אסיפת דינים במערכת ה"ה אות י"ט בד"ה נחזור):

והרב משנה למלך בפרק ה' מהלכות יסודי התורה דין ו' הבין מדברי הרדב"ז בתשו' שהביא שם דס"ל דכל איסורין דרבנן מותרים באכילה לחולה שאין בו סכנה והשיגו מתשו' הרשב"א לענין מרחץ בסתם יינם והרב ארעא דרבנן במערכת האלף אות כ"ו האיר בתשו' הרשב"א הנ"ל וסיים על זה דהרדב"ז הנ"ל מתיר בפשיטות כל איסורין דרבנן לחולה והשיג עליו הרב עפרא דארעא דבמאי דאיירי הרדב"ז אינו ענין לסת"י ואי הרדב"ז חולק אתשו' הרשב"א דמסתמא לא יחלוק על דרשב"א והריב"ש שהם עמודי הוראה ומה גם שכתב הריב"ש שכן דעת הרמב"ן וגם השיג ע"ד הרמ"א סי' קנ"ט (צ"ל קנ"ה) שמתיר הנאה בסתם יינם דמשמע אפי' דרך הנאתו כל שאינו אוכל ושותה מותר ואילו מתשו' הרשב"א ומדברי הריב"ש סי' הר"ן מתבאר דכל שהוא דרך הנאתן אסור בהנאה בכל איסורין דרבנן וכו' אלו תורף דב"ק. ומרן חיד"א בס' יעיר אזן אות ס"ט הציל את הרב אד"ר מהשגת הרב עפ"ד דבתשו' הרדב"ז מפורש דכל אסורין דרבנן מותרים לחולה שאין בו סכנה כמו בשולי עכו"ם וזה דלא כהרשב"א דמחלק בין בש"ע לשאר איסורין דרבנן אבל בסתם יינם לא ביאר הרב אד"ר מה דעת הרדב"ז וכו' עי"ש ונראה דרצונו לומר דבסתם יינם אפשר דגם הרב אד"ר יודה דגם להרדב"ז אסור בשתיה ולא דמי לשאר איסורי הנאה דרבנן דמותרים לדעתו ולי הדל אין נראה לומר כן בדעת הרב אד"ר דהא על סתם יינם דקאי ומייתי תשו' הרשב"א לאסור מייתי תשובת הרדב"ז שכתב

בפשיטות דכל איסורין דרבנן מותרים לחולה שאין בו סכנה ומשמע דגם סתם יינם בכלל ההיתר לדעתו וכן נראה שהבין בדעת הרדב"ז הרב משל"מ הנ"ל והשיגו מתשו' הרשב"א. ואחרי שבאמת דברי הרדב"ז הם היפך דברי הרשב"א בשאר איסורין דרבנן דלהרשב"א אסור ורדב"ז מתיר דמדמי להו לבש"ע מה הועלנו לומר דגבי סתם יינם יודה דאסור הרי סוף סוף משאר איסורין דרבנן קשה עליו מדברי תשובת הרשב"א:

וגם מה שכתב הרב עפרא דארעא לצדד דלא אמר הרדב"ז אלא בשאר איסורין כגון חמץ שעבר עליו הפסח דמסתמא לא חלוק ארשב"א והריב"ש שהם עמודי ההוראה תמיה לי. ואי נימא הכי מי ניחא והלא כתב הרב חק יעקב בסי' תס"ו סק"א בשם הרשב"א והריב"ש והר"ן דחמץ שעבר עליו הפסח אסור באכילה לחולה שאין בו סכנה עי"ש (בחיי אדם כלל קכ"ג אות כ"ג כתב כן בשם הריטב"א וקרוב לשמוע שהוא ט"ס וצ"ל הרשב"א כמו שיראה הרואה) הרי דגם בחמץ שעשה"פ אוסרים ותקשי ליה איך יחלוק עליהם והם עמודי ההוראה:

ולכן לע"ד טפי ניחא לי לומר בכונת הרדב"ז שדברים כפשטן כמו שהבינו הרבנים הנ"ל שדעתו דכל איסורין של דבריהם מותרים לחולה שאין בו סכנה ועם כי דבריו מוקשים מדברי הפוסקים הנ"ל מכל מקום לא נפלאת ולא רחוקה סברתו ונמצא חד מקמאי דס"ל הכי והוא בתשו' בשמים ראש סי' פ"ר וז"ל שאלתני מי שעלול לנזילות ויש לו מזה מיחוש גדול שכל אבריו כבדים עליו ומבלה ימים רבים בצער ואמרו הרופאים וכו' וייעצוהו ליקח גבינה שמינה ולשתות עליו יין חזק וטוב ושניהם לא נמצאו בעירו כשרים דבר פשוט שמותר כי לא גזרו במקום חולי אפילו אין בו סכנה וחולה שאין בו סכנה פטור מתענית בט"ב והתירו מלאכה שאינה צריכה לגופה בשבת כההיא דמפיס מורסא משום צער ושבותי שבת חמירו כי לא העמידו דבריהם בסתם במקום חולה וצער וכו' כללו של דבר כל שלא נמצא מפורש לאסור. בסתם נדון בזה להיתר ויש ראיות אחרות ואיני רוצה להאריך עכ"ל. ובכסא דהרסנא שם מחזיק בסברא זו להתיר באכילה איסורי דרבנן לחולה שאין בו סכנה מידי דהוה לכבוד הבריות שנדחין איסורין דרבנן מפני כבוד הבריות וכ"ש צער וחולי אף שאין בו סכנה ולא נעלם ממנו אשר יש דעות בפוסקים מימינים ומשמאילים בזה אבל כך דעתו נוטה כיעי"ש ואם גם הרדב"ז סובר כן הרי מצינו לו חבר כסברתו ומכל מקום אנן בדידן לענין דינא נראה דאית לן למינקט כדעת הרבנים הנ"ל דאסור לחולה שאין בו סכנה:

והרב ערוך השלחן

בסי' שכ"ח אות ז' כתב דבר ברור דחולה שאין בו סכנה אסור ביין נסך אע"ג דאינו אסור אלא מדרבנן וכמ"ש מרן הב"י בפשיטות וכן כתב הרא"ה בבדק הבית ד' פ"ט והאריך לחלק בין שאר איסורין דרבנן לבש"ע דמותר עי"ש בהרשב"א וכן מבואר בתשו' הרשב"א שבב"י יו"ד סי' קכ"ג ובסוף סי' קל"ד וכן הריב"ש סי' רנ"ה צדד לומר דסתם יינם בכלל ע"ז ולכ"ע אסור לחולה שאין בו סכנה ומסיק דאף המיקל לא התיר אלא בהנאה אבל באכילה ושתיה אסור וכן כתב הרמב"ן עי"ש וכ"כ רבינו ירוחם נתיב י"ח ח"ג ועיין מוהראנ"ח ח"א סי' קי"ב ונעלם כל זה מהרב יד אהרן וכו' וכבר המשל"מ השיג על הרדב"ז מתשו' הרשב"א עכ"ל נראה דגם הוא מבין בדעת הרדב"ז דמתיר בסתם יינם ומשיג עליו מתשו' הרשב"א וכו' ובשיטה זו שייט גם בסי' תס"ו אות א' ובסי' תרי"ב אות ד' עי"ש וכן דעת הרב טעם המלך אשר בשער המלך ריש פרק חמישי מהלכות אישות דאסור לחולה שאין בו סכנה. ומרן החבי"ף בס' לב חיים ח"ב סי' צ"ו כשבא להתיר לחולה שאין בו סכנה קטניות בפסח מכמה טעמים שביאר בנדונו כתב וז"ל וגם טעם שני שהוא משום רפואה שהתיר הג' תק"ל בטריאקא לחולה שאין בו סכנה ומה גם לסברת הרדב"ז בישנות ח"ה סי' ב' דהתיר בפשוט באיסורין דרבנן להקל בחולה שאב"ס והגם כי הרב משל"מ הקשה עליו מתשו' הרשב"א שבב"י סי' קכ"ג ובמיוחסות דאפילו באיסורין דרבנן אין להקל בחולה שאב"ס הא מיהא בנדון דידן שאין שום חשש איסור דרבנן (יודה) וכן פסק הרא"ש בשו"ת בשמים ראש (עיין מה שרשמתי בקונטריס כללי הפוסקים סי' י"א אות ז') סי' פ"ר ועיין ערוך השלחן סי' תס"ו אות א' עכ"ל מתבאר גם כן שהבין בדעת הרדב"ז דברים כפשטן ומכל מקום דעתו לענין דינא לאסור וכדעת המשל"מ וערוך השלחן הנ"ל וא"כ פשוט דלחולה שאין בו סכנה אין להתיר לשתות סתם יינם. וסתם יינם ודאי דחמיר משאר איסורין דרבנן כמו שמתבאר ממש"ל וק"ל וכן כתב מר בריה דרב שמש צדקה בחיו"ד סי' כ"ח אות ח' שדעת הפוסקים דאין היתר באיסורי הנאה דרבנן וכן בסתם יינם בזה"ז לחולה שאין בו סכנה באכילה ושתיה ושכ"כ הריב"ש בסי' רנ"ה והרמ"א בסס"י נק"ה והכנה"ג סי' קכ"ג הגב"י אות י"א ושכן מתבאר מדברי הש"ך בסק"י שלא התיר אלא במקום סכנה עי"ש ורעק"א בתשו' סי' ה' נקיט דאיסורין דרבנן אסורים באכילה לחולה שאין בו סכנה ושם בסי' ה"ן תתקצף על מופלא אחד שירה זיקים נגד דברי הראשונים והאריך קצת לקיים פסק הרמ"א דכל איסורי הנאה דרבנן אסורים באכילה לחולה שאין בו סכנה ובסוף דבריו כתב תוכחת מגולה להמופלא ההוא עי"ש:

הן אמת דהרב מגן אברהם בסי' שכ"ח סק"ט כתב דבתשו' הרמ"א התיר לשתות סתם יינם לחולה שאין בו הכנה, אך כבר כתב שם בנתיב חיים דט"ס הוא במג"א כי לא נזכר מזה כלל בתשו' ומה שמציין המג"א לי"ד סי' קנ"ה הוא ט"ס וצ"ל סי' קנ"ה דשם משמע שאסור גם בהגהות הג' מוהר"ח צאנזר כתב על דברי המג"א דברים אלו שלא בדקדוק וכו' גם בתשו' רמ"א לא נמצא מזה כלל ופשוט ביו"ד סס"י קנ"ה דלא שרי בשתיה ואף ביש בו סכנה מפקפק הש"ך. ומרן ב"י ביו"ד סוף סי' קל"ד הביא שהאריך הרשב"א בתשו' לאסור בשתיה לחולה שאב"ס ואפילו בחולה שיש בו סכנה האריך שם עכ"ד מה שכתב שבחולה שיש בו סכנה מפקפק הש"ך אולי כונתו למה שכתב הרב ש"ך שם בסע"ק יו"ד עי"ש ודוק ודאתאן עלה הרי שני עדים מכחשים מה שכתב הרב מג"א בשם תשובת הרמ"א ואף שבאמת בתשו' הרמ"א שלפני (דפוס ווארשא וידבר משה אליהם לפ"ק) כתוב כן בסוף סי' קכ"ד וז"ל ונראה דאפילו בשתיה יש להקל אם הוא חולה אף שאין בו סכנה ואף שהריב"ש סיים בתשו' דאפילו מאן דמתיר הנאתו מכל מקום באכילה ושהיה אסור כמ"ש הרמב"ן בהדיא עכ"ל נראה דהיינו דווקא לדעת המחמירים בזה"ז בסת"י והם חכמי הספרדים אשר הרמב"ן נמשך אחריהם והיא דעת הריב"ש אבל לדעת חכמי צרפת שהקילו בדבר מטעמים הנ"ל גם בזה יש להקל לפי צורך הענין ולפי עיני המורה וכו' וכל זה לחולה שאין בו סכנה דהיינו ששוכב על מיטתו ומתאוה ליין וצריך אותו לרפואתו והלב יודע אם לעקל או לעקלקלות. אך מי שהולך על משענתו רק שיש לו איזה מיחוש לא מקרי חולה וכו' וכ"ש למי שהורה היתר לעצמו להקל בתאות נפשו למען ספות הרוה את הצמאה לא יאבה ה' סלוח לו וכל המחמיר תבא עלי' ברכה עכ"ל הרי מבואר שהתיר לחולה שאין בו סכנה אף בשתיה כמו שכתב בשמו הרב מג"א אלא שהטיל תנאי שיהיה חולה מוטל על ערש דוי ולפי ראות המורה וכו' ותורף דברי הרמ"א הביא בקיצור מרן החבי"ב בכנה"ג סי' קכ"ג הגב"י אות י"א עי"ש (ותשו' הרמ"א הלזו ראיתי בעיר פ' בהיותי שם לקבל רפואות והרופאים חזקו דבריהם עלי כי לא יפעלו הרפואות בלתי שתיית יין טוב ישן וחזק ואין נמצא שם יין כזה כשר ובכל זאת לא סמכא דעתי להקל חלילה כי מלבד אשר נרשם בזכרוני שאינו פשוט להתיר. אף גם יראתי לבל אהיה למכשול לאחרים להתיר לעצמם למען ספות הרוה כי בהיותי בארץ ההיא באכסניא בבית בעל הבית אי אפשר שלא יתפרסם הדבר ובטחתי בחסדי האל יתברך שלח דברו וירפאני הודות לה' כי טוב כל"ח):

אמנם כבר כתב על זה הרב חיי אדם

בהלכות שבת כלל ס"ט בקונטריס נשמת אדם סי' ג' (בד"ה ולכן) דאי אפשר לסמוך על תשובה זו דבאמת איתרע חזקתה ואין ספק שנשמט בכונה בדפוס אמ"ד דסמי חדא מקמי תרתי שהרי ביו"ד סי' קנ"ה פסק להדיא דאסור לחולה שאין בו סכנה ובסי' קצ"ה כתב להדיא דאסור למשש הדפק וכו' (נלע"ד לצרף שתיקתו בסי' קכ"ג ס"ב לפסק מרן בדין מרחץ בסתם יינם והחוט המשולש וכו') אלא ודאי דתשו' גנובה היא שבאותו זמן החרימו כל גדולי ישראל אנשי מעהרין ושלא יקבלו מהם שום רב כמבואר בסי' יין משומר להג' מוהר"א שפירא שנתייסד ע"ז והסכימו עליו אדוננו הב"י והרבנים מבי"ט ומוהר"ם אלשיך ומוהרי"ל מפראג וכל חכמי אותו הדור והיה באותו זמן איזה תלמיד מאנשי מעהרין וכתב תשו' זו והניחה בין כתבי הרמ"א ועוד איתרע הך תשו' שלא חתם בה הרמ"א כדרכו בכל התשו' אלא ודאי תשובה גנובה היא והמג"א לא עסק אז באותו הדין וכי קאי רבי בהאי מסכתא לא תשייליה במסכתא אחריתי וכו' ע"ש שהאריך להוכיח מכמה מקומות בש"ס ופוסקים שלא התירו לחולה שאין בו סכנה לאכול איסורין דרבנן וכדעת רבנן קדישי הנז"ל וכן כתב בחכמת אדם כלל כ"ח אות ג' ותמה עמ"ש הש"ך בס"ק ט"ז דהאוסרים לא אסרו אלא לזמן הש"ס עי"ש (לענ"ד יתכן דכונת הרב ש"ך היא כדרך שכתב בתשו' הרמ"א הנ"ל דמ"ש הרמב"ן הוא שנמשך אחר דעת חכמי ספרדים שמחמירים בזמן הזה כבזמן הש"ס לאסור בסתם יינם בזה"ז כן נראה לפרש אף שהוא בדוחק) והרב עיקרי הד"ט בחלק יו"ד בי' ט"ו אות ט' כתב בשם הרב תורת נתנאל דאין לסמוך על מה שכתב הרב מגן אברהם בשם תשובת הרמ"א וכתב בשם הרב המגיה דחילוף גירסאות יש וכו' עי"ש כל דבריו הא למדת דשלמים וכן רבים אינם מסכימים להתיר לחולה סתם יינם לרפואה ואמור רבנן דאין לסמוך עמ"ש בתשו' הרמ"א דלאו מר חרים עלה וכו' כאמור ועיין במה שרשמתי בקונטריס הכללים במערכת הכף אות כ"ב לענין אסורין שלא כדרכן לחולה שאין בו סכנה (ונדפס בספרי דברי חכמים סי' כ"ב עי"ש:

ואנכי חזון הרבתי להרב שאגת אריה בסי' ע"ה שהעלה לענין תענית ביוה"כ דחולה שאין בו סכנה אסור לאכול אוכלים שאין ראוין לאכילה דאף למאן דמיקל בשאר איסורי הנאה דרבנן לענין אכילה אין להקל דאפשר דעשאום כשל תורה כמ"ש הר"ן בפרק כל שעה ואין לומר דאוכלים שאינם ראוים שאני דהוו כעפרא בעלמא דכיון דאכלן אחשבינהו כמו שכתב הרא"ש בפרק כל שעה גבי חמץ שחרכו עי"ש ואף דהרב ערוך **השלחן** בסי' תרי"ב אות ד' כתב דסמכינן על ראבי"ה בחולה שאין בו סכנה להאכילו אוכלין שאינן

ראוין לאכילה היינו דוקא ביוה"כ שאין האיסור מחמת עצמו אלא יומא הוא דקגרים דכיון שהמאכל מצד עצמו מותר קיל טפי כמו שכתב הרא"ש בפרק בתרא דיומא והגמ"ר פרק כ"א דשבת וס"ל דגם הרמב"ן והרשב"א והרא"ה והר"ן שסוברים שאין היתר לחולה שאין בו סכנה אכילה ושתיה אפילו איסורין דרבנן אלא בשולי עכו"ם בלבד לא כתבו כן אלא בשאר איסור דרבנן דמצד עצמו אסור כיעי"ש אבל ודאי מודה הוא דבאיסור דרבנן שאסור מצד עצמו יש להחמיר כדעת הרמב"ן והרשב"א והר"ן והרא"ה שאוסרים אכילה ושתיה לחולה שאין בו סכנה אף באיסורין דרבנן דאף שהביא שם דעת הרמב"ם בפ"ה מהלכות יסודי התורה דמשקין אותו דברים שמעורבים דבר מר עם האיסורי מאכל כיון שאין בהם הנאה לחיך וגם כתב לדחות ראיית הרב שאגת אריה מדברי הרא"ש גבי חרכו דכיון דאכליה אחשביה וכתב חילוק נכון דלא אמר הרא"ש כן אל בבריא האוכל שלא לשם רפואה דבזה הוא ששייך לומר כיון דאכליה אחשביה אבל חולה האוכל משום רפואה לאו משום דאחשביה הוא דאכליה דאף אם עפרא בעלמא הוא אוכלו על כרחו שלא כרצונו כיון שזו רפואתו עי"ש מכל מקום מתבאר לענ"ד מדברי מסקנתו שאי דעתו לסמוך להקל אלא דוקא לחולה ביוה"כ אבל בדבר שהו איסור ממש מודה דיש לחוש לדעת הרמב"ן ודעמיה הנז"ל:

וכל זה בחולה שאין בו סכנה

אבל בחולה שיש בו סכנה או חשש סכנה. נראה דאין להחמיר בשתיית סתם יינם במקום חשש סכנה. ובנשמת אדם הנ"ל סיים וז"ל ומ"מ נראה לי דאדם שיש לו מיחוש גדול ורגיל בו שהרופא אומר שע"י חולי יוכל שתכבד עליו חליו ויהיה חולי שיש בו סכנה מותר וכו' ודוקא שהרופא או הבקיאים אומרים שצריך להאיסור לרפואה אבל להשיב הלב וכ"ש לתענוג אסור לכ"ע וכן אם יש יין כשר רק משום יוקרא נמי לכ"ע אסור עכ"ל וכן הוא משמעות דברי הפוסקים הנ"ל שלא אמרו לאסור אלא לחולה שאין בו סכנה דמשמע דאם יש בו סכנה או חשש סכנה אין להחמיר וכן כתב בפירוש רבינו הש"ך בסי' נק"ה סק"י דסתם יינם מותר לחולה שיש בו סכנה אפילו בשתיה וכן כתב בחכמת אדם כלל פ"ח אות ב' דבמקום סכנת נפשות שרי ואם החולה רוצה להחמיר על עצמו לחוש לדעת הריב"ש דחשיב אביזרא דע"ז יאמרו לו שדעת רוב הפוס' להתיר בזה"ז וראיתי למרן החבי"ף בס' רוח חיים חיו"ד סי' קנ"ה ס"ג שכתב וז"ל אפילו חולה שאב"ס עיין חסד לאברהם תאומים סי' כ"ד לחולה שהתירו לו יין אי יקדש עליו עכ"ל ואף אם לא נאמר כדמשמע מפשט וסיגנון דבריו דלחולה שאין בו סכנה התירו יין (כי באמת קשה לומר כן שזהו היפך דעת כל הפוסקים שהזכרתי למעלה שאין דעתם נוחה

להתיר בשתיה לחולה שאין בו סכנה. ואולי המך עמ"ש בשו"ת הרמ"א הנ"ל וצריך לעיין בגוף ס' הנ"ל ואין מצוי אצלי) הא מיהא שמעינן דבריו דלחולה שיש בו סכנה מותר בשתיה אלא שנסתפק אם ראו לקדש עליו וכן כתב הרב תפארת ישראל בפירוש משנת ריש פרק כיצד מברכין באות ד' דחולה מסוכן ששותה לרפואה מברך בורא פרי הגפן דעכ"פ סעיד ומשמח כמו השותה יין ביום כפור דמברך בפה"ג ואף דיש לחלק על כל פנים הכא נמי לדידיה היתר הוא ואדרבא מצוה קעביד מדהוא מסוכן וכו' ושם מציין תשו' הרמ"א בדפוס המבורג בסי' קכ"ג וכתב שנשמטה בדפוס אמשטרדם מטעם כמוס ואין מגלין אותו אלא לצנועים. (ומה שכתב שם בשם אמ"ו הגאון דחולה ששותה יין זה יברך בורא פרי העץ וראיותיו כתובות בספרו כי"ק לפום ריהטא הוא דבר חדש ותמוה וצריך להתיישב ואכ"מ והשגתי עתה ס' יקר מתת ידו וראיתי להרב המחבר יצ"ו בסי' מ"ד שהרבה להשיב ע"ד התפ"י בענין הברכה ולא פניתי לעיין בדב"ק לך נא ראה):

ומעתה בנדון שלפנינו לפי הצעת השאלה נראה דמידי חשש סכנה לא נפיק ומותר לו מן הדין. ואף שהרמ"א בתשו' הנ"ל הצריך שיהא חולה המוטל על ערש דוי ולא להההולך על משענתו וכו' פשוט דלא אמר כן אלא להתיר בלא סכנה אבל כשיש לו סכנה או חשש סכנה אין לחלק בדבר. אלא דמ"מ כיון שהולך בשווקים וברחובות כדרך כל הבריאים ואין הכל מכירים בחליו רק לב יודע מרת נפשו ירא אנכי לומר בזה היתר שמא יבואו להתיר לעצמם לשתות למלאות תאותם ואף אם יזהר מאד שלא לשתות בפני בני אדם ואי אפשר שבהמשך זמן לא יתפרסם הדבר. ולכן לדעתי הטוב והישר להתייעץ עם הרופאים שיתנו לו איזה סם מר (שלא יזיק למחלתו) לערב בהיין ואז לא יהיה מקום להההמוניים לטעות בו כי יהיה משקה זה לו כשאר סמי הרפואה. ואם באולי לא יתכן זה עפ"י עצת הרופאים דעתי העניה נוטה להתיר לו לשתות כדרכו רק שיזהר לשתות פחות פחות מכשיעור כדרך שאמר באכילת חולה ביוה"כ וכל זה הוא בתנאי כפול ומכופל שאי אפשר לו למצוא יין כשר כלל דאם אפשר אף אם הוא ביוקר ודאי דאסור כמ"ש הפוסקים:

שוב ראיתי להרב זרע אמת בח"ב סי' מ"ט שכתב שהתיר סתם יינם חזק שאינו נמצא כשר מאותו המין שציוו הרופאים לתרופה במקום צורך גדול בחולה שאין בו סכנה ותורף דבריו בזה הוא דאף דודאי לא קי"ל כהרדב"ז שהביא הרב משל"מ בהלכות יסודי התורה (שהבאתי למעלה בתחילת אות זו) דודאי אישתמיט ליה תשובת הרשב"א וכהרשב"א קי"ל כמ"ש הרמ"א בסי' קנ"ה מכל מקום בסתם יינם דאיקליש איסוריה בזה"ז דשרינן ליה בהנאה דליכא משום לתא דע"ז אלא משום בנותיהם וכו' א"כ חזר

להיות דינו כבישולי עכו"ם דיש להתיר במקום חולי וכן מצאתי בתשו' הרמ"א סי' קכ"ד ואף דאין נראה כן מדבריו שבסי' קנ"ה מ"מ היכא דלא אפשר בלאו הכי יש לסמוך על דבריו שבתשו' אבל ודאי אם אפשר על ידי תערובת דבר מר זה יותר נכון דאפי' איסורין של תורה התיר הרמב"ם בפ"ה מהלכות יסודי התורה שו"ר למוהראנ"ח ח"א סי' קי"ב דלא מלאו לבו להתיר סתם יינם אם לא בביטול אחד בששה מים ואפשר דשאני התם שלא היה חולה ממש רק ששתיית מים היה מזיק לו לעיכול ואף שדימהו הרב ז"ל למ"ש הכל חולים אצל האש מ"מ בחולה ממש אפשר שהיה מיקל טפי לכן במקומי אני עומד להתיר לרפואת חולי ממש היכא דאי אפשר בלאו הכי עפ"י תשו' רמ"א הנ"ל עכ"ל הנך רואה דסמוך לבו להתיר סתם יינם לרפואה היכא דאי אפשר בלאו הכי אפילו לחולה שאין בו סכנה ועם כי לדבר זה עמו הסליחה ולא מצינן למינקט כוותיה כי רבים מרבני האחרונים אין דעתם נוחה בזה כמו שמתבאר מכל מה שרשמתי נקוט מיהא בנדון שלפנינו שלפי הצעת השאלה יש לכל הפחות חשש סכנה נראה דיש להתיר אם אי אפשר בענין אחר דהיינו שיין כשר כזה אינו מצוי אפילו ביוקר ויש לעשות כמו שכתב הרב לערבו לכתחלה במיני סמים מרים אם אפשר בזה עפ"י עצת הרופאים ואם אי אפשר בזה יש להתיר לו לשתותו לבדו כפי הצורך. והנה לא רציתי להשיב לשואלי טרם שאתייעץ בזה עם רבני גאוני דורנו יצ"ו ושלחתי העתק דכרי השואל לידידי הגאון הגדול כקש"ת מוהרר"ז שטערין יצ"ו ובקשתיו שיודיעיני דעתו הרמה בזה וגם שיסלח להעתיק לי תורף דברי הגאון חסד לאברהם תאומים הנ"ל ואולי נוכל ללמוד מדבריו לנדון שלנו:

וזאת תשובתו בדבר שאלתו

בשתיית סתם יינם לחולה שיש בו חשש סכנה (הגם שבמכתבו לא נזכר חשש סכנה מ"מ מהמשך מחלתו והרופאים מומחים לא הועילו יש לחוש גם להכנה ח"ו כמובן) הנה הגם שהריב"ש בסי' רנ"ה כתב להחמיר אף במקום סכנה דהוי אביזרא דע"ז וכו' מ"מ הדין מבואר בש"ך סי' רנ"ה (צ"ל קנ"ה) סק"י דסתם יינם מותר לכ"ע במקום סכנה ואף הריב"ש מסיים בלשון ואפשר ואף שלא במקום סכנה עי' בשו"ת הרמ"א (הביא במכתבו תורף דברי הרמ"א הנ"ל בקיצור) ואף שסיים וכל זה לחולה שאין בו סכנה ששוכב על מטתו וכו' מ"מ בנד"ד שגורם כאב הראש מחלת לב נידוד שינה ונמשך מזמן רב שלא הועילו הרופאים ומוכרח כל היום לעמול בבית המטבחים וכחתיו יכלו מעט מעט בודאי יש לחוש יותר ולכן אם אין יין כשר להשיג מה שיועיל לבריאותו סמכינן בדרבנן על המיקל בפרט בשעת הדחק כזה והגם שבבינת אדם (צ"ל נשמת אדם)

כלל ס"ט האריך בתשובתו ומ"מ מסיק ג"כ דאדם שיש לו מיחוש וכו' (כמו שהעתקתי למעלה) ובעיקר פלפולו ביארתי בתשו' שכל דבריו בלתי מוכרחים וכו' ומה שטוען על תשו' רמ"א זו דאיתרע חזקתה שהוא נגד מה שפוסק ביו"ד קנ"ה ושנשמט מתשו' רמ"א שנדפסו בא"ד וגם שלא חתם שמו על התשו' כדרכו וכתב על המג"א סי' שכ"ח בשם תשו' רמ"א להתיר שלא עסק או באותו ענין וכו' ואין טענות יו טענות כלל למעיין בתשו' רמ"א שהתחיל במאמר חז"ל או לי אם אומר וכו' שמא ילמדו הרמאים וכו' שהיה ירא בעצמו לאומרו שלא ילמדו עוברי עבירה לסמוך עליו ויקלו עוד יותר וכו' והאריך בטעמי פירסום ההיתר ועיקר תשובתו למצוא קצת טעם על מקומות שנהגו להקל בו לגמרי ושלא יהיו כולם חשודים בעיני הבריות שאם כן היינו צריכים ליזהר בהם כדין החשוד שלא דנו ולא מעידו. אך בנתינתו קצת טעם להם אז אין נקראים חשודים רק שסבורים שמותרים הם ומותר לסמוך עליהם כי אין חשודים להכשיל אחרים הנוהגים איסור וכו' ועכ"פ יש להאמינם ע"ז בשבועה ועל כיוצא בזה אמרו בירוש' דסנהדרין אין מדקדקין ביין נסך ולבסוף ההיתר מן הדין לחולה שאין בו סכנה ועש"ב ומצד זה ראו אז המסכימים בהדפסת תשו' רמ"א בא"ד שטוב להעלים התשו' בדורנו לבל יפרצו ביותר להקל גם מי שהוא בריא לפי שמלמד קצת זכות עליהם ומהאי טעמא נמי לא ראה בס' המפה לפרסם ההיתר באין סכנה. ולא הזכיר רק דעת הפוסקים שהעתיקם ולא הודיע הכרעת דעתו להקל גם באין בו סכנה ובלאו הכי אין דרכו בס' המפה רק להעתיק דעת הפוס' ולא להזכיר הכרעת דעתו במקום שחולק וגם אפשר שתשו' זו כתב באחרונה שבירר כל פרטי הדין ויותר יש לסמוך על מה שכתב בתשו' כי בהגהה אין שום דעה חדשה שלא נזכר בתשובתו שנוכל לומר שנכתב אחר שחזר מתשובתו ששם מבואר טעמו ונימוקו וידוע מ"ש בתשו' מהרי"ל סי' ע"ו דיותר יש לסמוך על פסקי התשו' מפסקים שפסקו בשעת הוראה והלכה למעשה וכו' וכ"כ בשבו"י ח"ג סי' מ"ה והחוט השני סי' י"ח ועיין ברכת דוד א"ח סי' ל"ב סכ"ו בסופו ומכ"ש במחבר אחד שדבריו שבתשו' נראה עיקר שעיין בזה לעשות מעשה מה שאין כן בפסקיו שקבץ דעות זולתו ולא היה מעיין בכל שאלה להכריע ביניהם (אמר המחבר בענין זה כתבתי בקונטריס כללי הפוסקים סי' י"ד אות ז'. עי"ש):

ומה שטען הב"א (צ"ל הנש"א) שלא חתם בה וכו' מלבד שאין מזה ראיה שדרך בעלי תשו' לחתום רק כשמשיב לזולתו ולא כשמסדר ענין לעצמו לברר החקירות בלא"ה אני תמה כי בסי' א' וסי' ב' לא חתם ג"כ שמו וכן בסי' כ"ב ומ"ג וע"ב וקכ"א ועוד הרבה

כאלה בתשובותיו אשר לא נפניתי כעת להשגיח ע"ז בכל התשובות ולכן אין כח ביד מי לחלוק ועל מה שהכריע בתשו' בראיות וגם המג"א הביאו להתיר לחולה שאין בו:

ואעתיק לפני כת"ר

ג"כ מ"ש בשו"ת השיב משה מהגאון ר' משה טייטילבוים בחיו"ד שאלה ל"א וז"ל ומה ששאל מכח שתיית סתם יינם לחולה שאין בו סכנה ורוצה לידע מנהגי בזה הנה אם שאל על מנהגי בעצמות ליהוי ידוע שאני מחמיר מאד בזה כשאירע איזה חולה וכמעט אף במקום סכנה כדעת הסוברים דהוי כעצי אשרה דיש בה לתא דע"ז אבל ח"ו להחמיר לאחרים (דבריו בלתי מובנים קצת לומר שהוא בעצמו היה מחמיר בהוראתו וכפי הנאמר שם ששואל מבקש ג"כ להורות הלכה למעשה ולא גילה דעתו ואפשר דצ"ל איזה חולי וקאי רק על עצמו שהחמיר אבל לא להחמיר לאחרים) דזקני הרמ"א בתשו' עמוד גדול לסמוך עליו שלא בשעה"ד מכ"ש דחולה כשה"ד ובודאי אם יש יין כשר שמועילו כמו הסתם יינן אסור בסתם יינם אף אם הוא חולה רק באם אין יין כשר אייריגן א"כ הוי שעה"ד ובדרבנן הלך אחר המיקל ואין להחמיר בחולה וכפ"ח בא"ח סי' שכ"ח שכתב ונראה דההגהות עיקר וציין לפריו ביו"ד או"ה וכונתו למש"ש בשם ל"ח דההגהות חבר באחרונה אבל שגה בזה דהל"ח כתב זה נגד הד"מ והת"ח אבל תשובות שלא נכתב על סדר בזמן אחד כי אם מה ששאל השואל א"כ אינו ידוע אולי תשו' זו כתבה אחר שחבר ההגהות וכבר נתפשט ההיתר לספ"י במקום חולי ולא בדור זה אלא אף מימים קדמונים דממילא יובן שלא יטרח לבקש פשר בין התשו' וההגהות דכבר נודע שנשתנה דעת הגאון רמ"א ואין דבר חדש הק' משה. (שוב נמצא כתוב בזה"ל לענין היתר סתם יינם לחולה שאין בו סכנה) ועיין במחה"ש סי' שכ"ח וחפשתי בשו"ת רמ"א ולא מצאתי כלום וי"א שהיא תשו' רמ"א ומי המעיין בדברי המגן אברהם יראה ששגו בביאורו הפ"מ והמהחה"ש והיתר זה אין לו מקום לסמוך וכמדומה שבטעות נתפשט היתר זה (א"ה זה סותר למ"ש למעלה וכפי הנראה אחר שחפש בשו"ת הרמ"א ולא מצא חזר ממ"ש למעלה ועיין בנתיב חיים סי' שכ"ח עכ"ה) והנה הגהה זו היא מנכדו והיה לפניו שו"ת רמ"א דפוס אמ"ד שנשמט תשו' זו ולזה חשב שנכתב בשמו בטעות. ושו"ת חסד לאברהם סי' כ"ד אינו נוגע כ"כ לשאלתו ואעתיק רק שורות אחדות ע"ד דאיסתפק ליה בהיותו בסכנת מות ר"ל והותר לו לשתות יין נסך אם מותר לקדש עליו או נימא דהוי מצוה הבאה בעבירה וכתב שהבאר עשק נסתפק בזה. לא אדע מקום ספק דלא מבעיא למ"ד כל האיסורין הותרו אצל פיקוח נפש והו"ל היתר גמור ופשיטא דיוצא בו י"ח מצוה אלא אפילו להרמב"ם פ"ב מהלכות שבת דשבת דחויה אצל פק"נ וכו' עי"ש

ואין פלפולו נוגע לזה. ובשו"ת בשמים ראש החדשות סי' ד' חולק עליו וכ' דאסור לקדש עליו מהאי דביו"ד ס"י ח"ק בשק של פלפלין שמשימין בקנקני יי"ן שמותר להריח בהם ומ"מ להבדלה אסור משום הקריבהו לפחתך והאריך עוד בראיתו ועיין באה"ט א"ח סי' ער"ב סק"ב ובהק"ט ח"א סי' יו"ד השיג עליו והעלה דאין זה מברך אלא מנאץ ובסי' קצ"ו סק"א בבאה"ט העתיק דברי הבאר עשק דמי שאינו נזהר מסתם יינם אפילו הרמב"ם מודה שיברך ועי"ש בא"א ובשע"ת ובישועות יעקב סי' ער"ב ובלקט הקמח הלכות יי"ן ושו"ת קרית חנה סי' כ"ז ובס' מאורי אור בחלק עוד למועד במה"ב להל' שבת סי' ער"ב ד' קס"ח ע"ב ובנתיבות **השלום** בסוף ההערות ד' ז' ע"א שהאריכו לדחות דבריו ואין להאריך בזה שאינו נוגע להשאלה. ועכ"פ לענין שאלתו אם דעת כת"ר מסכמת להתיר אנא נמי מצטרפנא בהדיה וכו' ולמותר לברר ולזרז את השו"ב שבעת שיוכל להשיג יין כשר הראוי לרפואתו שישתדל כפי האפשרי ואם אי אפשר להשיג כבר העיד בשו"ת השיב משה שהמנהג להיתר ואין להחמיר לחולה שאין בו סכנה ובפרט כפי **אופני** השאלה וכו' הדוש"ת וכו' יוסף זכריה בלא"א הרב מוהר"ר נתן שטערין:

והנה עפ"י כל האמור למעלה ובפרט עפ"י הסכמת מאור מאור עינינו הגאון הנ"ל יצ"ו היה בדעתו לכתוב להשואל הנ"ל שמותר לו לשתות לרפואה עפ"י אופנים הנז"ל אך ביני וביני קבלתי מכתבים מעיר ההיא וגם באו הנה שני שלוחים מהעדה בקובלנא על השואל קנאים פוגעים בו על ששתה בפומבי דרך תענוג וכו' וכו' ועם כי לא נתברר לי שדבריהם אמת למיחש מיהא בעי פן אהי כמקל בידו ובפרט כי לא דרש עוד תשובתי אחר שהגדתי לו מכבר שבדבר שאלתו זה אתייעץ עם רבני דורנו לכן משכתי אח ידי מלהשיב על שאלתו אבל לענין דינא כפי המוצג **בשאלה** מותר לו לשתות באופן הכתוב למעלה ותו לא מידי:

מפתחות מערכת יין נסך

יין גפן הנעשה מצימוקים שחותכין הצימוקים דק דק ושופכין עליהן רותחין אם אוסרין במגע עובד כוכבים (סימן א':

ושם אם מועיל יין גפן הנ"ל לקידוש ולהבדלה ומה יברך עליו:

בדין שתית סתם יינם (של עכו"ם) אם מותר בזמן הזה לחולה שאין בו סכנה ואת"ל דאסור אם מותר כשיש חשש סכנה

סימן ב' עיין בפנים גופא דעובדא) ודברי ידידי הגאון המופלא כמוהרי"ז שטערין: